

కథా కౌముది

తోట 'కల'

ఆర్.సి.కృష్ణస్వామి రాజు

రిటైర్డ్ స్టేట్ బ్యాంకు రీజినల్ మేనేజర్ రాంప్రసాద్ తన చిన్ననాటి కోరికను తీర్చుకోదలిచినాడు. తిరుపతి సుందరయ్య నగర్ లోని తన దుప్లెక్స్ హౌస్ ఇంటి ప్రక్కనే పాతిక సెంట్ల భూమి అమ్మకానికొస్తే రిటైర్మెంట్ ఫండ్స్ తో కొనేసాడు. అందమైన తోట పెంచాలన్నది అతడి జీవిత ఆశయం. తమ తాత ముత్తాతలకి వంద ఎకరాలు వుండేదని, వాటిని కూటి నీళ్లకు దారబోసినారని అమ్మమ్మ అమ్మతమ్మ చెప్పే . తను వందల ఎకరాలు కొనలేక పోయినా వంద చెట్లయినా నాటి తన చిన్ననాటి కల (కసి)తీర్చుకోవాలని ఆశ పడ్డాడు.

గార్డెన్ సిటీ బెంగళూరులో రకవారీ నర్సరీలు వున్నాయని రకవారీ మొక్కలు, పండ్ల మొక్కలూ దొరుకుతాయని తెలుసుకొని తన బ్యాంకు మిత్రుల ద్వారా లారీ చెట్లు తెప్పించుకున్నాడు.

నారింజ , మామిడి , జామ , సపోటా , దానిమ్మ , అరటి , కొబ్బరి చెట్లను నాటించినాడు . తమ ఇంటి పూజకు పూలలోటు వుండరాదని మల్లెలు , కనకాంబరాలు , నందివర్ధనాలు , ముద్దబంతులు , పారిజాతాలు , గన్నేరు , గులాబీ చెట్లు పాతినాడు . నీటిలోటు రాదాదని తోటలోనే మూడువందల అడుగుల లోతుకి బోరువేసి మోటారు బిగించినాడు.

'అన్ని బాగుంది - చెట్లకు నీళ్లు ఎవరు పోస్తారు? పాదులు ఎవరు తీస్తారు? కంచె ఎవరు కడతారు ? చెత్తా చెదారం శుద్ధి ఎవరు చేస్తారు ? పశువుల బారిన పడకుండా , పురుగు పుట్రా చేరకుండా ఎవరు కాపాడుతారు ' అని భార్య భవాని నిలదీసింది.

తలలో వున్న నాలుగు వెంట్రుకల్నీ పీక్కుంటూ ఆలోచనల్లో పడ్డాడు. "సలాంలు కొట్టే జనం , బెల్ కొడితే బాయ్ , అడిగితే చాయ్ , స్విచ్ వేస్తే ఎ .సి ., కదిలితే కారు , అడ్డ దుడ్డాలకి అటెండర్లు " వున్న మేనేజర్ రేంజి నుండి అదీ 'పైసలకు పని చేసే మనిషి ఎవడు దొరకతాడబ్బా' అని వెదికే రోజు వచ్చింది. పర్మినెంట్ గా తోట మనిషి కావాలని అక్కడ ఇక్కడా విచారించినాడు. ఎక్కడా దొరకలేదు . 'ఎవ్వరూ దొరకడం లేదు ఏందబ్బా ' అనుకున్నాడు. సివిల్ ఇంజనీరింగ్ సెకండ్ ఇయర్ చదువుతున్న కొడుకు కొలంబస్ ని చెట్లకు నీళ్లు పోయమని అడిగినాడు. వాడు వచ్చీ రాని గడ్డాన్ని పీక్కుంటూ తన ఫ్రెండ్స్ పంపే పేస్ బుక్ మెసేజ్ లకీ , వాట్సప్ మెసేజ్ లకీ రిప్లైలు ఇవ్వడానికే టైం చాలటంలేదని ఖరాఖండిగా చెప్పేసినాడు.

జర్నలిజంలో పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేషన్ చదువుతున్న ముద్దుల కూతురు జయశ్రీని కదిపినాడు. 'తోట చెట్లకి నీళ్లు పోసుకుంటూ వుంటే నా కెరియర్ చెట్టు ఎండిపోదా నాన్నా ' అంది. భార్య భవానిని భంగపడినాడు, తోట చెట్లకి సాయం చేయమని. "కూర్చుంటే లేవలేను , లేస్తే కూర్చోలేను , మోకాళ్ల నొప్పుల్తో ముడుచుకొని వుండాను. పి.ఎఫ్ డబ్బుల్తో మోకాలి చిప్పలు మార్చమంటే మార్చకపోతి . సిన్ననాటి కలలంటూ తిక్క తిక్క ప్రయోగాలన్నీ మాపై రుద్దకండి" అని మొహమాటం లేకుండా ముఖంపైనే చెప్పేసింది. వారి మాటలకి బోససాయ్ మొక్కలాగా చిన్నబోయినాడు. అయినా పట్టువీడలేదు. వాక్ మెట్ రిటైర్డ్ ప్రిన్సిపాల్ పరాంకుశని సలహా అడిగినాడు .

"రాంప్రసాద్ గారూ ! పాతిక సెంటల తోటకి పనిమనిషి ఎందుకండీ! మీరే రోజుకి రెండు మూడు గంటల ఎక్సర్ సైజులనుకొని తోట పనులు చేసుకొంటే పోలా! షుగరు తగ్గుతుంది . బ్లడ్ ప్రెషరు పారిపోతుంది ' అని ఉచిత సలహా ఇచ్చినాడు. సలహాని చత్వారపు అద్దాలు వేసి ఒకసారి అద్దాలు తీసి మరొకసారి చెప్పినాడు వాక్ మెట్.

పరాంకుశం గారి సలహా భలే భలే నచ్చింది సారుకి. వెంటనే గాంధీ రోడ్డుకి వెళ్ళినాడు. చిన్న కత్తి - పెద్ద కత్తి, చిన్నకత్తెర - పెద్ద కత్తెర, చిన్నపాఠ - పెద్ద పాఠ, చిన్నగడ్డపాఠ - పెద్ద గడ్డపాఠ, తొలిక, కొడవలి, దోటి, చేంతాడు , నిచ్చెన , రెండు ద్రమ్ములు , రెండు బకెట్లు , నాలుగు ప్లాస్టిక్ బిందెలు , నాలుగు మగ్గులు , పొడుగాటి ప్లాస్టిక్ పైపు ... అన్నీ తెచ్చుకున్నాడు. సీఫ్టీ మేజర్ మెంట్స్ లో భాగంగా కాళ్లకి స్లిప్పర్స్ , సాక్స్ , చేతికి గ్లాజ్ , తలకి టోపీ , ఎండకి రంగు మారే నీలి కళ్లద్దాలు, ఎలాస్టిక్ నిక్కరు, తడి తుడుచుకోవడానికి ఓ తుండుగుడ్డ కూడా కొనుక్కున్నాడు .

అడవి రాముడు సినిమాలోని యన్ .టి .ఆర్ . పాట "కృషి వుంటే మనుషులు ఋషులవుతారు " రెండు మూడు సార్లు యూట్యూబ్ లో చూసుకున్నాడు . తనను తాను రైతు బిడ్డగా, రైతు బంధుగా , రైతే రాజుగా , రైతు నేస్తంగా , మట్టి బిడ్డగా , అన్నదాతగా ఊహించుకొని మురిసిపోయాడు . 'అడుతుపాడుతు పని చేస్తుంటే అలుపూ , సలుపూ ఏమున్నది ' అంటూ అక్కినేని పాట పాడుకొంటూ రంగంలోకి దిగాడు .

మొదటిరోజు తెల్లపంచె, కట్ బన్నీయను వేసుకొని తలకి గుడ్డ చుట్టుకొని తోటపని చేసుకుపోతున్నాడు. ఎక్కడి నుంచో రెండు పిచ్చుకలు వచ్చి వాలినాయి . సంతోషం పట్టలేక పోయాడు . చిన్న పిల్లాడిలా పరిగెత్తుకెళ్లాడు వాటి దగ్గరకి. అవి తురున లేచి వెళ్లిపోయాయి. దిగాలుగా నిలబడి వుంటే రెండు వీధి కుక్కలు తోకలు ఆడించుకొంటూ వచ్చి కాళ్లెత్తినాయి. చిన్న గులక రాళ్లు ఎత్తుకొని పరిగెత్తినాడు వాటిని తరమడానికి, అవి బెదరలేదు. నింపాదిగా తమ పని పూర్తి చేసుకొని నాలికలు జాడించుకొంటూ నడిచిపోయాయి. అతడు పరిగెత్తుతూ వుంటే సన్నది , చిన్నది , నల్లది , పొడుగుది అయినా పాము ఒకటి కనిపించింది. ఎగిరి పడినాడు మాజీ మేనేజరు. శబ్దం లేకుండా పాము ఎట్లా వచ్చిందబ్బా? 'ఓ అవును కదూ - సినిమాల్లో అయితే పాము వచ్చేటప్పుడు మ్యూజిక్ పెడతారు. ఇక్కడ మ్యూజిక్ ఎవరు కొడతారులే ' అనుకున్నాడు. పాము తోట దాటి పోయేంతవరకు గుండెలు అర చేతిలో పెట్టుకొని తోట మూలగా నిలబడ్డాడు. ఎవరో ఒక కాలనీ ఆమె పసుపు పచ్చ నైటీ వేసుకొని ఊగుతూ ఊగుతూ వచ్చి పెద్ద నల్ల పాలిథీన్ కవర్లో చెత్తతెచ్చి పడేసింది. గబ్బంటే గబ్బుకాదు. రెండు లీటర్ల ఫినాయిల్ చల్లినా గబ్బు తగ్గేట్లు లేదు. దగ్గరకెళ్లి అరుద్దామనుకున్నాడు. ఈ పెద్దాయన నడుచుకుంటూ ఆమె దగ్గరికి వెళ్లేలోగా ఆమె ఊగుతూ ఊగుతూ వెళ్ళిపోయింది . ' బ్యాంకులో సింహం లా తిరిగే వాడిని , తోటలో తోటమాలిగా తిరగాల్సి వస్తోంది' అనుకున్నాడు.

రెండవ రోజు పనిలోకి దిగినాడు. రాత్రి పడిన వాసకి నీళ్లు చేరివున్నాయి. పీతలు , గొల్ల భామలు , తేళ్లు, కప్పలు, జెర్రెలు , నత్త గుల్లలు , వాసపాములు , ఉడతలు , ఎలకలు , బల్లులు ఇంకా రకరకాల జీవరాశులు కనిపించాయి. ' నేలపైన జీవరాశులు కాకపోతే వజ్రవైదుర్యాలు కనబడతాయా ' అనుకొని తనకుతాను భుజం తట్టుకొని దైర్యం తెచ్చుకున్నాడు. 'మేనేజర్ గా వున్నప్పుడు స్టాఫ్ చేసే శ్రమదానం, మొక్కలు నాటే సన్నివేశం , వృక్షో రక్షతి రక్షితః కార్యక్రమం భలే గమ్యుత్తుగా వుండేదికదా. ఇప్పుడెందుకిలా కష్టంగా వుంది' అనుకున్నాడు. 'చేసుకుంటూ పోతే అలవాటవుతుందిలే' అని తనను తాను సముదాయించుకున్నాడు .

పసంతా అయినాక తన మట్టి గుడ్డల్ని తనే ఉతుక్కోసాగాడు. గుడ్డల పని కూడా చెబితే భవాని కేకలేస్తుందేమోనని భయపడి. తను గుడ్డలుతుకుతుంటే "బైర్డ్ అయ్యాడని బ్యాంకోళ్లు రిబైర్డ్ చేస్తే ఆయన పంగ లేని పనులన్నీ నెత్తిన వేసుకున్నాడమ్మా " అని తన ఎనబై ఏళ్ల తల్లితో ఫోనులో చెబుతోంది భవాని. వినీ విననట్లు వున్నాడు కానీ సారుకి చిన్న సైజ్ కోపం వచ్చింది. 'పెళ్లాలకి ప్రౌఢత్వం వచ్చినాక మొగుళ్లకి కాస్త పట్టువిడుపులు వుండాలప్పా ' అని చెప్పిన ధర్మవరం మేనేజర్ ధర్మరాజు చిలకపలుకులు గుర్తొచ్చి గమ్మున వుండిపోయినాడు.

0 0 0 0

రెండు రోజుల తోట పనికే నడుము నొప్పి, భుజం నొప్పి, మెడ నొప్పి , కాళ్ళ నొప్పి , కీళ్లనొప్పి ఒళ్ళంతా నొప్పి , కండరాల నొప్పి వచ్చినాయి . అట్లే వదిలేస్తే పెద్ద ప్రాణం ఇబ్బంది పడుతుందని ఎముకల డాక్టరు దగ్గరికి వెళ్ళినాడు. డాక్టరు ఇచ్చిన మాత్రలతో కడుపులో మంట , నాటిన చెట్లు ఎండిపోతుంటే కడుపుమంట కలిగినాయి సారుకి.

డాక్టరు సలహా మేరకు ఫిజియోథెరపిస్టు ప్రకాశని ఇంటికి పిలిపించుకొని థెరపీ ప్రారంభించినారు. 'కాల్షియం కలిగిన కోడి గుడ్డు తినండి . ఎముకలకి ఎరువు, ఒంటికి శొంఠిలాగా పనిచేస్తుంది' అని చెప్పినాడు ప్రకాశం. రోజుకి రెండు గుడ్లు ఉడకపెట్టి తెల్లగుడ్డు మాత్రమే మొగుడికి పెట్టసాగింది భవాని. పసుపు గుడ్డు వైపు కనుగుడ్లు మిటకరించి ఆశగా చూడసాగాడు. ' అవి తింటే కొవ్వు కొలెస్ట్రాల్ పెరుగుతుంది జాగ్రత్త ' అన్నట్లుగా చూసేది భవాని. అవి పారవేయడం దేనికని పనిమనిషి రాములమ్మకిచ్చింది తినమని. "మాయబ్బకి రక్తపోటు వుండాదని మమ్మల్ని కూడా గుడ్లు పసుపు తినొద్దన్నాడమ్మా డాకటరు " అని వాటిని తీసుకోలేదు రాములమ్మ. 'అందరకి హెల్త్ అవేర్ నెస్ లే " అని తిట్టుకుంటూ డస్ట్ బిన్ లో పడేసింది భవాని. మన్నుతిన్న పాములాగా గమ్మునవుండి పోయినాడు సారు.

0 0 0 0 0

వారం రోజుల థెరపీ అయిపోయాక ప్రకాశం "సారూ ! ఇకపై అన్ని పనులు మీకు మీరే చేసుకోవచ్చు " అన్నాడు. కస్సున లేచింది భార్య భవాని. " అయ్యా ! ప్రకాశం ! అయనికి ఓవర్ కాన్పిడెన్స్ ఎక్కువ బాబూ! గత ఏదాది శుక్లాల ఆపరేషన్ చేసుకున్నప్పుడు కంటి డాక్టరు ఇలాగే చెప్పాడు " అన్ని పనులూ మీకు మీరే చేసుకోండి " అని. "గంటకొకసారి కంటి చుక్కలు వేసుకోవాలి. పడిసెం ముక్కుకీ మందు వేసుకోవాలి. తన పని తాను ఇండిపెండెంటుగా చేసుకోవాలని ముక్కుమందు కంటికి, కంటి మందు ముక్కుకి వేసుకున్నాడు. దానికి వైద్యం చేయించలేక ఆరువారాలు నానా అగచాట్లు పడ్డాం'. అని ఎగిరెగిరి చెప్పింది.

ముసలి మొగుడు, ముసలి పెళ్ళాం మధ్యలో దూరితే తనకి 'ఎలక్ట్రో థెరపీ ' చేయించేలా వున్నారని అక్కడ నుంచి చిన్నగా జారుకున్నాడు ప్రకాశం.

0 0 0 0 0

దింపుడు కళ్లెం ఆశతో రాత్రికి రాత్రి ఇంట్లో వారినందరినీ కూర్చోబెట్టి రౌండ్ టేబుల్ సమావేశం ఏర్పాటు చేసినాడు సారు. తన కలల తోటని కాపాడమని కోరినాడు అందరనీ. తోటని కాపాడే తోటమాలిని వెదకడం వేడుకున్నాడు.

'మనల్ని చూసేదానికే ఒక మనిషి కావాలి. దానికే దిక్కు లేదు. మళ్ళీ మీ తోటకొక మనిషా? ' అని నిలదీసింది భవాని. "కలగనడమంటే తాజ్ మహల్ కట్టే కలో , గోల్కొండ కట్టే కలో కనాలి గానీ , తోట కలలు ఈయనకు ఎందుకొచ్చాయబ్బా " అని పుత్రరత్నం మరియు పుత్రి కారత్నంలు తమలో తాము ప్రశ్నించుకున్నారు.

సాధ్యసాధ్యాలు సుఖాలు లాభనష్టాలు వ్యయ ప్రయాసలు మంచి చెడ్డలు ఆలోచించినారు. పనిమనిషి రాములమ్మకు ఇంటి పని జీతం మూడువేల నుంచి అయిదు వేలకి పెంచి తోటని కాపాడుకొందామని కొడుకు సివిల్ ఇంజనీర్ ప్రతిపాదనతో అందరూ తృప్తి పడ్డారు.

'అయినా ఆ పిల్ల ఎక్కడ పనిచేసి చస్తుంది రా బాబూ ! గుడ్డలు వాషింగ్ మిషనులో వేయకుండా తన చేత ఉతికిస్తానని మిషను తుప్పు పట్టిపోదా అమ్మగారూ అని అడిగిందిరా ఈ మధ్య' అంది భవాని.

'వెయిట్ అండ్ సీ' అంది భావి భారత జర్నలిస్ట్ జయశ్రీ.

' ఏమో ! నా అమెరికా తమ్ముడు అమెరికా నుంచి వచ్చేలోగా తోట అందంగా కనబడాలి. మావతోట ఎంతదాకా వచ్చిందక్కా అని ఫేస్ బుక్ లో ప్రశ్నల మీద ప్రశ్నలు వేస్తున్నాడు వాడు ' అని నిట్టూర్చింది భవాని.

0 0 0 0 0

రాములమ్మ ఒప్పుకొంది. ఒకేసారి రెండువేల జీతం పెరిగేసరికి ఎగిరి గంతులేసింది. మొగుడు మురారి సిమెంట్ కంపెనీ వాచ్ మెన్ గా సంపాదించేదీ ఐదువేలే. మొగుడు సంపాదనతో తన సంపాదన సమానమయ్యిందని ఆమె ఆనందానికి పట్ట పగ్గాలు లేకుండా పోయింది. నాలుగైదు రోజులు ఎగిరెగిరి పని చేసింది. అన్ని గమనించ సాగాడు సారు.

రాములమ్మ తోటపని చేస్తోందంటే చేస్తోంది కానీ సంతోషంగా మనస్సు పెట్టి పనిచేయడం లేదనిపించింది ఇంటిల్లిపాదికీ. ఆమె చేసే తోట పనిలో 'జీవం ' వున్నట్లు గోచరించలేదు వారికి . ఏదో మొక్కుబడిగా చేస్తున్నట్లు అనిపించింది. జీతానికి పనిచేస్తున్నట్లుగా కాక ఉచితంగా పనిచేస్తున్నట్లుగా పని చేసేది . కుంటి సాకులు చెప్పి అడపాదడపా పని ఎగరగొట్టేస్తూ వచ్చింది కూడా. ఒక రోజు తలనొప్పి, ఇంకొక రోజు కాళ్లు నొప్పి, మరొక రోజు ఒళ్లు

నొప్పి ... ఇలా చెప్పడం ప్రారంభించింది. ఒక వారం బిడ్డకి ఒళ్లు బాలేదు, ఇంకొక వారం సంఘం కాడికి పోవాలి. మరొక వారం మా ఇంటాయనకు బాలేదు ఇలా దండిగా సెలవులు పెట్టసాగింది. శక్తి వస్తుందని పంచూ , పాలు ఇస్తే తిని తాగుతోంది కానీ తృప్తిగా పనిచేయడం లేదు. చెట్లు చస్తే నాకేమి, బతికితే నాకేమి అన్నట్లుగా నీళ్లు పట్టసాగింది. ఈ అమ్మి వయ్యాలకు తోట ఎక్కడ పాడైపోతుందోనని బాధపడసాగారు ఇంట్లో వాళ్లంతా. పసిపిల్ల - పని చేయలేక కాదు, సరైన ప్రేరణ లేక రాములమ్మ తోటపని చేయలేక పోతోందని గ్రహించినాడు మాజీ మేనేజర్.

0 0 0 0 0

ఆరోజు - వాష్ బేసిన్ వద్ద నిల్చుని అద్దంలో ముఖం చూసుకుంటూ షేవింగ్ చేసుకుంటున్నాడు సారు. వాష్ బేసిన్ చిన్న బొక్కల్లోంచి రెండు బొద్దింకలు మీసాలు ఊపుకుంటూ బయటకొచ్చాయి. ఉలిక్కి పడినాడు. కాసేపటికి తేరుకొని 'ఇంత చిన్న బొక్క నుంచి అంతపెద్ద బొద్దింక ఎలా వస్తోందబ్బా' అని ఆలోచించినాడు. బి.యస్సీ డిగ్రీలో చదివిన డార్విన్ సిద్ధాంతం 'స్ట్రగుల్ ఫార్ ఎగ్జిస్టెన్స్' గుర్తొచ్చింది. పనిలో పనిగా పదేళ్ల ఫ్లాష్ బ్యాక్ గుర్తొచ్చింది. రాయలసీమ బిల్డర్స్ వారు తిరుపతి - రేణిగుంట రోడ్డు లో రెండు మూడు అపార్టుమెంట్స్ వెంచర్లు వేసినారు. వాటిలో వందమంది క్లయింట్లకు తాను హౌసింగ్ లోన్ మంజూరు చేసాడు. కృతజ్ఞతా పూర్వకంగా బిల్డర్లు తమ అపార్టుమెంట్లలో ఒక టేకు చెట్టు తన చేతితో నాటించి చెట్టుకింద తన పేరుతో చిన్న సిమెంట్ బోర్డు పెట్టించినారు. తను ఎంత సంతోషపడినాడో ... అదే బిల్డర్లకు ఎన్నోసార్లు ఎన్నో విధాలుగా పదింతలు సహాయం చేసివుంటాడు తను. రేణిగుంట రోడ్డులో వెళ్లే ప్రతిసారి ఆ ఫ్లాట్స్ వద్దకి వెళ్లి టేకు చెట్టుని తృప్తిగా స్పృశించి తనివితీరా కళ్లారా చూసి వస్తుంటాడు. కొన్ని నీళ్లు కూడా పోసి వస్తుంటాడు.

0 0 0 0 0

ఏదో వింత ఆలోచన ఒకటి ఫ్లాష్ లాగా వెలిగింది. గబగబా షేవింగ్ ముగించి టౌన్ లోని కర్నూల వీధికి పరుగులు తీసినాడు. వెల్డర్ వెంకటేశ్వర్లుని కలిసినాడు. నాలుగడుగుల రాడ్ కట్ చేయించి చిన్నసైజు బోర్డుని దానికి వెల్డింగ్ ద్వారా అతికించినాడు. బోర్డుకి, రాడ్ కి రంగులు వేయించినాడు.

ఇంటికెళ్లి చల్లటి వాతావరణంలో తోటలో మీటింగు పెట్టినాడు. భార్యనీ , పిల్లలనీ , రాములమ్మనీ , రాములమ్మ మొగుడ్ని పిలిచినాడు. చాక్ లెట్లు పంచినాడు. ఇనుప కమ్మికి, బోర్డుకి, పసుపు , కుంకుమలు రాయించినాడు. తోట మధ్యలో చిన్న సిమెంట్ దిమ్మె కట్టించినాడు. సిమెంట్ దిమ్మెకు చందనం రాసి కుంకుమ బొట్లు పెట్టినాడు. ఎర్రమందారాలు దిమ్మె చుట్టూ పరిచినాడు. తను తెచ్చిన రాడ్ బోర్డుని దానిపై నిలబెట్టినాడు. బోర్డుపై ముత్యాలాంటి అక్షరాలు "రాములమ్మ తోట"ని చూసి అందరూ తప్పట్లు కొట్టినారు. రాములమ్మకి షేక్ హ్యాండ్లు ఇచ్చినారు. చామంతుల చెండు రాములమ్మకిచ్చినారు . ముద్ద బంతుల మాల మురారికి వేసినారు. మొగుడు మురారి భార్యని మెచ్చుకోలుగా చూసినాడు.

రాములమ్మ ఉలిక్కిపడింది. ఉక్కిరిబిక్కిరి అయిపోయింది 'తోట పేరే నీపేరు పెట్టారు రాములమ్మా ! దీనినెట్లా కాపాడుకొంటావో ఏమో' అని అంది భవాని. తన పేరు పెద్ద పెద్ద అక్షరాలలో రంగురంగుల బోర్డుపైన మెరుస్తూ వుంటే రాములమ్మకి దిమ్మె తిరిగి పోయింది. చటుక్కున ఓనర్ మరియు ఓనరమ్మల పాదాలపైన పడింది. మొగుడితో కలిసి ఆశీర్వాదం తీసుకొని అక్షింతలు చల్లించుకొంది. గంతులేస్తూ పెరట్లోకి పరిగెత్తింది. నీటి తొట్టిలో తనను చూసుకొంటూ చిన్న పిల్లలా డాన్సులేసింది. పల్లెల్లో జాతరకి పలకలు కొడితే వేసే "డబ్బున్ను డబ్బున్ను" అడుగులేసింది . ఇప్పుడు తన స్టేజ్ మారిందని గుర్తొచ్చి కాసేపు వెస్ట్రన్ డ్యాన్స్ చేసి అలసి పరుగెత్తుకెళ్లి బాధ్యతగా తోట పనిలో లీనమయింది.

నాలుగేళ్లు గడిచాయి. ఓ సాయం సంధ్యవేళ - రాములమ్మ తోటలో దేముడి పటాలకని మల్లెపూలు కొస్తోంది భవాని. సపోటా చెట్టు క్రింద కుర్చీలో కూర్చొని స్ట్రక్చరల్ ఇంజనీర్ కొలంబస్ దుప్లేక్స్ బిల్డింగ్ ఫ్లాన్ గీస్తున్నాడు. జామ చెట్టు కింద కూర్చున్న జర్నలిస్ట్ జయశ్రీ ఆదివారం అనుబంధానికి ప్రత్యేక వ్యాసం వ్రాస్తోంది. మాజీ మేనేజర్ అద్దం ముందర పెట్టుకొని చిన్న కత్తెర తో తెల్ల మీసాలు ఏరి ఏరి కత్తిరిస్తున్నాడు. రాములమ్మ మొగుడు చింత చిగురు కోస్తున్నాడు. తోట మూలన రోకట్లో చింతకాయల పచ్చడి దంచుతోంది రాములమ్మ.

అమెరికా మరిది ఆనందరావు పట్టిల మంచంపైన వెల్లకిలా పడుకొని జామకాయ కొరుకుతూ "పైసల్ చెయ్యలేని ప్రేరణ - చిన్న బోర్డు చేసింది కదా మావా ! జామకాయలు తియ్యగా లేవేమి మావా ! అని అడిగినాడు. అందరూ గొల్లన నవ్వినారు. పారిజాతం చెట్టు తెల్ల పూలను పలపలా రాల్చింది . సంపెంగ పూలు సంతోషంగా అటూ ఇటూ ఊగినాయి . ★★★